

Helophilus bottnicus

Grå kärrblomfluga

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nationellt utdöd (RE)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Syrphidae (blomflugor), **Släkte:** *Helophilus* (kärrblomflugor), **Art:** *Helophilus bottnicus* - grå kärrblomfluga Wahlberg, 1844 **Synonymer:** gråbandad kärrblomfluga, gråbandad träskblomfluga

Kännetecken

Arten har, som namnet antyder, grå tvärband på tergit 3 och 4. Bandet på tergit 2 är gult i ytterändarna och grått närmast mitten. I Sverige är arten bara påträffad på två lokaler invid Lule älv år 1843.

Längd 9-12 mm. Antennerna är ibland rödaktiga. Ryggskölden är mörk med fyra smala, längsgående gulgrå puderstrimmor. Bakkroppen är nästan utan gula teckningar; endast tvärbandet på tergit 2 är gult i ytterändarna. På tergit 3 och 4 finns smala, vågformigt böjda grå tvärband som kan vara mer eller mindre avbrutna i mitten. Benen är övervägande svarta; dock är knäna och mellanfötternas innersta segment vitaktiga.

Utbredning och status

I Sverige är grå kärrblomfluga endast känd från Norrbotten. C. H. Boheman och P. Wahlberg fann under sin resa uppför Luleälven den 11-16 juni 1843 ett antal hanar och honor vid Råbäcken och Storsand. Minst sju exemplar finns bevarade. Var det en tillfällighet att arten just då fanns på två platser längs Luleälven? Flyger eller blåser den in från norra Ryssland emellanåt, eller finns det en förbisedd population? I övriga Norden finns bara ett fynd från 1930-talet från mellersta Finland. I övriga Europa förekommer arten endast sällsynt i den nordöstra delen av europeiska Ryssland. Världsutbredningen omfattar dessutom Sibirien österut till Stilla havet.

Ekologi

Grå kärrblomfluga påträffades 1843 vid Luleälven i samband med att björkarna slog ut, när kabbeleka och sälj blommade. Arten sågs då besöka blommor av trädgårdsvinbär *Ribes rubrum* och ripvide *Salix glauca*. Släktet har generellt larver av råttsvanstyp (med långt andningsrör) som utvecklas i blöt miljö. Om artens ekologi i övrigt finns inget publicerat.

Fyndtidpunkten för exemplaren vid Råbäcken och Storsand är 11-16 juni i samband med att björken slår ut och kabbeleka, videarter mm blommar. Fynden är gjorda i till synes rätt miljö och utvecklingsplatser för larven borde ha funnits längs älven, exempelvis på under vårfloden översvämmade områden eller andra småvatten längs älven.

Hot

Ett påtagligt hot kan vara de omfattande regleringarna av de norrländska älvarna för vattenkraft. Trots att blomflugor har stora möjligheter att hitta nya lokaler kan arten ha missgynnats av att vårflödena uteblir och reproduceringsplatserna däms över vid fel tidpunkt eller av ändrad vattenföring över dygnet och över veckan.

Åtgärder

Mer information om artens förekomst och status inom och utom landet erfordras. Arten bör eftersökas i anslutning till oreglerade mindre sidoflöden till Lule älv och andra norrländska älvar.

Övrigt

Namnngivning: *Helophilus bottnicus* Wahlberg, 1844. Öfvers. K. Vetensk. Akad. Förh. 1: 65.

Etymologi: bottnicus (lat.) = från området kring Bottenviken.

Uttal: [Helófilus bóttnikus]

Litteratur

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tvåvingar: Blomflugor: Eristalinae & Microdontinae. Diptera: Syrphidae: Eristalinae & Microdontinae. 2009. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Bartsch, H. 1995. *Check List for Swedish Hoverflies*. Järfälla.

Bartsch, H. (opubl.) *Register över i Sverige rödlistade blomflugor*.

Bartsch, H. 1997. Efterlysta, ovanliga, förbisedda och några andra intressanta norrländska blomflugor (Diptera, Syrphidae). *Natur i Norr* 16: 69–94.

Bartsch, H. 2001. *Swedish Province Catalogue for Hoverflies (Diptera, Syrphidae)*. *Ent. Tidskr.* 122: 189–215.

Boheman, C.H. 1844. Resa i Lappland. Öfv. *KVA förhandl.* 1: 95–105.

Haarto, A. & Kerppola, S. 2007. Finnish Hoverflies and some species in adjacent countries, Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

Stackelberg, A.A. 1988.49. Family Syrphidae. In Bei-Benko, G. Ya. Keys to the Insects of the European Part of the USSR, vol. V. Diptera and Siphonaptera, Part II: 11–147 Amarind Publishing Co. New Delhi.

Violovith, N.A. 1983. Sibirian Syrphidae. *Transl. Inst. v.Tax. Zoöl. Univ. van Amsterdam* 43.

Wahlberg, P.F. 1844. Nya Diptera från Norrbotten och Luleå Lappmark. Öfvers. K. svenska Vetensk. Akad. Förhandl. 1: 64–68.

Wahlgren, E. 1909. Diptera. 2. Andra underordningen. Flugor. Cyclorapha. *Ent. Tidskr.* 30: 1–86.

Zetterstedt, J.W. 1849. Diptera Scandinaviae. VIII.

Författare

Hans Bartsch 2009 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Hans Bartsch 2001. Rev. Hans Bartsch 2008. © ArtDatabanken, SLU 2008 (naturvårdsinformation).